

Изази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на чо год.
и ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на чо
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плићеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорац“ на Цетинје, а
може се и картом упу-
тницом на пошту у Котор.
Донеси шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се он
и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

МАРСЕЉ, 14 марта. — Данас је изабрат овдје за нар. посланика Фе-ликс Пија (комуниста); Буланже је добио 983 гласа.

ЛАН, 14 марта. — При овдашњем избору за нар. скупштину добио је Буланже 45089 гласова, радикалац Доне 26808, а конзерватор Пармар 24670. Према томе мора бити накнадни избор (балотаж).

ПАРИЗ, 15 марта. — Виши суд (cour d'appel) ослободио је Вилсон ода сваке кривице.

БЕРЛИН, 15 мар. — Цар Фридрих III. оставио је све ађутанте и ђенерале свог блаженопоч. оца, у истом чину, за своје службенике.

Руски Цар је даровао кнезу Бисмарку крст (велики, по прилици) Александра Невског.

ПАРИЗ, 15 марта. — Републикански чланови народне скупштине наумили су, као што веле, заподјенути у скупштини велику пријепирку о политици смјерајући да саставе нову владу која би била састављена из различитих елемената већине, да би се умирио народ, узнемирен јучерашњим изборима.

ПАРИЗ, 16 марта. — Буланже је ставио у изненију. Крајња левница поднијеће скупштини приједлог, да се промијени устав.

Умрло је султан од Занзибара.

РИМ, 19 мар. — Цар абисипски Мегуш писао је књигу италијанском ђенералу Санмадани, да жели утврдити мир с Италијом.

БЕРЛИН, 19 мар. — Цар Фридрих извезао се са Царицом данас у нола отвореним кароцама и возио се кроз Берлин.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

НА ГРОБУ

Командира Вуксана Грујића.

Кад се Балкан закрвав,
И кад бојна наста река:
„Благо мени ево рата!“
Ти си, орле, био река’.

Кад полеће српска војска
С наших гора на бојиште,
Ти си тада узвикнуо:
„То ми срце моје пиште!“

Кад орлови започеше
Да душманске сјеку главе,
И тада си узвикнуо
„Еј радости моје праве.“

Када Срби огрезнуше
На бојишту сви у крви,
И тада си заорио:
„Благо томе, ко је први!“

Кад се виђе ко је први,
На душмане андар диза’:
Виђело се да си и ти,
Међу њима свагда стиза’.

Па нек ти је од нас хвала,
О Србине, по сто пута,
Што си био вјерни јунак,
— Преходница боја љута.

Р. Р.

ПАРИЗ, 19 мар. — Скупштина је одложила на сјутра расправу о интерпелацији (каквој?). Посланик Лагер предложи промјену устава. Петтан хоће да се тај приједлог означи као хитан. Влада се изјављује против тога. За хитност говоре бошнарцисте и рожалпете и Клеманео. Скупштина је примила хитност са 268 против 237 гласова. Сједница се одложила до 31/2 часа на вечер. Сва је прилика да ће влада дати оставку.

БУКУРЕШТ, 19 марта. Скупштина је изјавила повјерење влади са 87 против 36 гласова.

ДОНЕСИ.

КОЛАШИН, 7 марта 1888.

Иза зла добро. Кад је коме кавка мука или зло вазда се чује у народу же се говори — Иза зла добиће добро, па се у добром надању и велика мука јуначки подноси.

Од 8 децембра прошле године у ове наше крајеве почео је снијег падаати, сјеверо-западни вјетар дувати и јаки мразови стезати. Силна мећава и колебање све је држало до краја фебруара ове године. Снијег је био нарастао по равници колашинској од 1—1½ метра, а намета (смотова) било је и од 10 м. По Сивјанини и Вјеласици снијег је био од 10 до 16 педи а намети уравнили су све руне и долине.

Стари људи кажу да нијесу мучније зиме заназили. Још кажу да кад год дува западни кривац, вазда донесе снијег и зло вријеме па се то окренуло и на лијепо вријеме, не вјерују му. Но хвала Богу, биће боље, иза зла добиће добро.

Од почетка овога мјесеца вријеме се промијенило, југовина, кишна и топлина траје до данас. Снијег се топи као најбоље што бити може. По же која тичина весело зајевља своју прољетну пјесмицу. — А за даље ако Бог да кад ни све зелена гора и трава проз бијеле и ледне сметове снијета, онда ћемо одовуд радостије гласове јављати. А од другог, Боже заступи.

Р. М.

Поглед Црногорца на свијет

П. А. РОВИНСКОГ

(читано у сједници одјељења за етно-
графију Географског Друштва
у Петрограду.)

Годишња доба и народни календар.

(Наставак.)

На Ивањ-дан беру ивањско звијеће (galium verum), које око тог дана и почиње цвјетати. Беру и друго звијеће, плету звијетане и међу их ва куће или их вјешају на вратима. Рано у јутру матере купају сву своју дјецу под каквијем дрветом или ма чим зеленијем, и тад цијеле године дјеца неће имати какву кожни болест.

На св. Вратоломију (Вартоломија) 11 јуна не смије се пети по дрвећу: под сваки начин папућеш и врат сло-мити (премда се то често догоди и у друге земље); не зове се светитељ тек онако вратоломија. На Видов-дан не смије се радити што иглом „од вида“, да се не поквари вид. Ово је у осталом потекло из сличнозвучности.

Тако на Крстов дан, 14 септембра, завјештавају се пошти они људи, које крсти боле; у опште тај дан не смије се јести ништа, што испод млина излази: брашно, кафа и др., а једу само смокве, грожђе, јабукe и друго воће. На Варин-дан 14 децембра, (дан св. Варвара) кувају варицу. У очи овог дана у лонцу варе различито жито: кукуруз, пшеницу, сочиво, грах, пасуљ и друго зрнење, које се као храна употребљује или се сије, а лп-

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 19 марта.

(Из Двора). Њено Височачтво Кнегиња Милена присијела је, у прошлу недјељу, на Цетинје, са Њњ. Св. Ујазом Мирком и Кнегињинама Ксенијом и Вјером.

(П. А. Ровински). Биоградском „Од-
јеку“ пишу из Васијевића:

„Павле Аполоновић Ровински допр-
тио је први том својега знаменитог дјела
о Црној Гори, а мана ће му бити готова
овијех дана. Вриједни и честити радник
ради неуморно, ама мало ослабио. Зимуе
је по ономе времену љуту путовао у Мо-
рачу манастир да узме план од манастира
за грађење цркве у Никшићу, те је на путу
назубао. Али његова ће гвоздена руска
натура и ову познату бољу претурити.“

Можемо јавити свијем пријатељима
и знацима нашега „Павла Руса“, да
се, хвала Богу, од своје слабости зп-
мушње опоравио те да неуморно ради
на довршетку свог великог дјела о
Црној Гори.

— Господин Ј. П. — Ј. примио је
јучер писмо од Г. Сергијеја Шаранова
редактора „Руског Дјела“, који на ко-
лико нам је познато, наставља запо-
чети програм акасовског листа „Рус“. У
писму јавља да је г. Дербеневит,
фабрикант московски, имао доброту
покривовати сиромасима црногорским
100 руб. Овом приликом захваљујемо
како г. уреднику Шаранову тако исто
доброти и милосрђу г. фабриканта
Дербеневита. Новци ће бити одма
употребљени по захтјеву и жељи да-
роватеља.

Из Великог Суда.

Број 35
1886

Мухарем Џекић Кофрц, из Мојковца,
рани Милију Стеванова и једног му

цем на Варин-дан рано у јутру дје-
војке узевши варице у једну здјелицу,
хите с кацама на воду, и бацивши
варицу у воду, завајају исту, стара-
јући се, да колико гођ од зрнења,
које је бачено у воду, завати у кацу
с водом. Бацајући варицу, уз то гово-
ре, да се роди повине јагдади, телади,
а у кући мушке дјеце, а она, дјевојка,
да има повине просаца. Ако нема ри-
јеке или извора, бацају у бистијеру,
те се дјевојке отимљу, која ће прије
доћи, па која прије дође, она ће се
прије и удати. Кад се једна врће, а
друга јој иде на сусрет, ова потоња
обићи ће наоколо, да јој срећу не из-
губи. Послије овог сви пију по мало
воде и једу од варице, не додајући ни
уља, ни оцта, а само мало соли, те ће
том приликом неко рећи: „Варица ла-
дила, Савица хладила, Николица ку-
сала“. Осим хљеба то је једино јело
тог дана.

На Врачеве (1 новембра) Кузман
и Дамјан, ништа се вунено, од пређе,
не смије радити; овај дан на Грахову
чобани по сваки начин морају заклати
и испећи козу. Све се то чини, да
стока буде напреднија и да јој се
какво зло не деси.

Сви свеци, те долазе у јулију
мјесecu, строго се светкују, јер у про-
тивном случају или ће кога гром уби-
ти, или ће што заналити муња. Овог
мјесеца долазе: Кирик и Улит (Кирик
и Улит) 14 јула; Огњана или Блажена
Марија 17 јулија; св. Илија громовник
20 јула и св. Пантелија 27 јула; ово
су грозни светитељи. Њих светкују и
мухамеданци и вазда читају хришћане,

сина, а другог, од 4½ године, уби
мјесеца октобра 1885.

Мухарем Кофрц, мухамеданац од 22
године, из села Мојковца, из Турекe, убио
је, по свом рођеном признању три Затарца
Турчина: Ибрајма Тућића, Шабана Ту-
ћића и Јакуба Тућића из Мојковца, у свађи,
те је пребјегао у нашу границу и крио се
код Вучића Шоловље у Напратине, же је
стојао од Турђева дне до Митрџева дне.
Како читање о Пољима још није било ри-
јешено ниш границе повучене, то није
било ни редовних одношаја међу мјесним
пограничним властима, те за то ни наше
власти, пошто су дознале за дјело Муха-
ремова, нијесу према њему предузеле ни-
каквијех мјера. Тако је он слободно ходио
од једног до другог познаника.

Пред Лучин-дан дошао је са још два
Турчина из Штигарице код Милије Сте-
ванова, она двојица су пошли исти дан, а
Мухарем остане да пребјежи код Милије.
Милија вели да га је Мухарем замолио да
га поведе у Колашин код војв. Церовића,
дако би му допустио да може ходити сло-
бодно куд хоће по држави, и да га оста-
вили за сјутра дан да иду тамо. То Мух-
харем не признаје, но каже да га је (Ми-
лија) звао на кобак и ништа више. По
каживању Милије и по признању Мухарема,
ови је писао сјутра дан код Вучића, па
се онет вратио и зановио код Милије. Пошто
су вечерали, вели лађе Милија Стеванов,
подијегали су. Кад је Мухарем видио да
су сви поспали, диге се и, једним метком
острагуше, рани Милију и једног му сина,
а другог малог од 4½ године уби па, узев
острагушу Милијину, изиде из куће, же
нађе неколико Турака из преко Таре, који
су му држали засједу, па утекоше у Мој-
ковца исплутчећи, као да су учинили какво
јунаштво. Над њима је био четовођа Сабит
Машов.

Мухарем не признаје да је доводио
засједу, већ каже, пошто су чељад поли-
јегала, да му је Милија понудио да убију
којега Турчина и да је за то њега ранио
и дијете му убио; ниш признаје да је ког
више ранио по Милију, и сина му убио.

Мухарем је онако из острагуше на
Милију у намјери да га убије, али њега
не погоди смртно, но његова малог сина,
који је на мјесто мртав остао. То је
убијство смислио учинети за то, да би се

у који дан пада који од оввијех свети-
телеа, и пале воштаницу дома, или дају
коме хришћанину, да понесе у цркву.
Кучи посте четвртак, да им град не
потуче жито, или да не убије кога
гром, или да муња што не запали. Да
то не долази отуд, што је ово дан
Јунитров или германског бога Тора
(Donnerstag)?

О Васиљеву-дне постоје неки оби-
чаји, који немају ништа заједничког
са хришћанством. Тако рано у јутру
домаћица мора умислити и испећи не-
колико пријеснијех колача, за свако
дијете мушко и жењско по један; узме
шипову паличицу, у које је на једном
крају извађена срж, па њоме убада у
тијесто по окрајини и средини; а може
се то чинити и гриљем од какве боце.
Ови се колачи зову василице. Кад
дјеца прже боље стоци и домаћој жи-
вини, па ту најприје почне викати гла-
совима код различнијех животиња раз-
лично: код некијех реву, код други-
јех басје, код некијех какоћу и т. д.,
и уз то чупкају из колачића обиљеже-
не честиде и стављајући их на што-
год, последије се хвале, ко је више ста-
вио василица; том приликом поско
дијете врати се у кућу плачући и жа-
лећи се, да су му озебле руке и ноге.

О богојављенију бивају неки обре-
ди, које не прописује црква. Узевши
водице на вечерњи у очи богојавље-
нија, пију је други дан у јутру овако:
окренувши се лицем према истоку,
стану десном ногом на сјекиру, окре-
нувши оштрицу према себи, и говоре:
„у име оца и сина и св. духа“, сркну

могло повратити преко Таре, јер се јаче не би смио вратити. Пошто је ранио Милију и једног му сина, а другога убио на мртво, вапетац Малиша Кругић доставио је био војв. Церовићу, да је Пашо Мартиновић из Штитарице, на неколико дана пријед но је Милију ранио Мухарем, истога водио на састајак доњекотинскијем Турцима на Мојковац. Војв. Церовић позове Паша и друге Турке из Штитарице те припита истог Паша за поменуто. Пашо призна да је водио Мухарема на састајак на Мојковац, ради умира оних Турака те их је Мухарем убио, али да нијесу го-ворили да Мухарем кога убије и да му то за умир служи.

Мушић Лопачанин, Штитарићанин, кажа да, пошто је Пашо водио Мухарема на Мојковац кријући од власти, то се види да је ту и погодба учињена да Мухарем убије Милију и тим да Турци прекотареки буду умирени од Мухарема. Кад се пак повратио, власти турске нијесу му ништа учињеле за убиство што је пријед учинио тамо, можда баш за то, што је слично ало учинио овамо.

Кад су Турци прекотарици напали на Поља, по срећи нашег оружја буде један дио нападача заробљен, међу којима је био и Мухарем. Сви заробљеници буду ослобођени, а Мухарема задржи суд да га суди за убиство Милијиног сина.

Пресуда.

Према признању Мухаремову, да је хтно убити Милију, а да је убио сина његова, без невоље за самообрану, нити у свађи, већ у чистом предумишљају, Велики Суд, не имајући се обирати ни на какву олакшицу у корист злочинца,

осуђује га на смрт.

Пошто је пресуда изречена, поднесена је на коначно ријешење Његовом Височанству Господину у Књаза у Николаја I, који изводи осуђеном злочовцу удјелити милост и свести казну на вјечиту робију на Грможур.

Акта су под бр. 1852, октобар 1856.

Књижевност.

Уредништво је примило на приказ:

ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ И ПРИМОРЈА. Приповијетке Сима Матавуља. Садржај: I. На бадњи дан. — II. Света освета. — III. Ко је бољи. — IV. Како се Латиче оженило. — V. Завођанка. — VI. Бодулица. — VII. На младо љето. — VIII. Змије приче. Издање српске књижевне и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду. 1888. Цијена 65 новчића.

Другом приликом казаћемо коју ријеч о тој књизи нашег пријатеља, као и о овој:

НА СЕЛУ И ПРЕЛУ. Слике и прилике и сеоскога живота. Написао П. Адамов. II. Издање срп. књижевне и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду. 1888. Цијена 65 новчића.

и прекрете се, и ово учине три пута. Овако мора учинити сваки у кући, мали и велики, мушко и женско.

Хришћанском појму о петку, као дану, који треба постити, придружило се нешто мистично, што је такође унаслијеђено од хришћанства, само помијешано са сектанством; а има најзад и нешто чисто народно, што напомиње натуралистичну вјеру и народне обичаје.

К овим припада русати петак пред Тројици дан: овај петак држи се као и велики. На Бјелонима неки тај дан прашили су урметин и између 3 и 4 јуна, између петка и суботе, по свијем тијем њивама град је омлатио кукурузе; а код другијех, који нијесу радили тај дан, ни такло није, (у ствари исти тај дан град је омлатио и по другијем мјестима не само њиве, но и винограде и воћњаке). Пред Петров-дан долази мркли петак, овај се дан такође не ради. Једном су радили, и у сред подне мрче, као у сред повођи, отуд му и име дошло. У Мостару, на десној страни Неретве за бродом Хумом налази се мјесто Бабуин^{*}: тамо се иде обично на источни петак (први послје Ускреса), и ту се купају, умивају на једном потоку, те тече на Радобољу. Овамо иду поглавито жене, дјевојке и дјеца. Исти дан прије се ишло и на „Дјевојачку воду“, на сјева од Мостара.

На шта више и великом посту даје се неки особити, митички карак-

рије Браће М. Поповића у Нов. Саду. 1888. Цијена 60 новчића.

... ОНО ТЕ ЈАРКО СУНЦЕ ПРОКАЗАТИ! Истинити догађај. Испричао Ив. Павловић Јабланић. С преводом Шамисове pjesме у стиховима. Прва тисећа. Биоград, у краљевско-српској државној штампарији. 1888.

Наручбине прима књижара В. Валожића, у Биограду, и друге.

ТЕЖАК, илустровани орган српског пољопривредног друштва. Власник и издавалац српско пољопривредно друштво. Одговорни уредник Милутин М. Савић, члан управног одбора, секретар министарства народне привреде. Година 19 та Број 4. За фебруар 1888 год. Излази мјесечно двапут 1 и 15 сваког мјесеца.

Садржај: Милутин М. Савић — Потреба контролесања пића и јестива у Србији. — Д. С. — Сјетимо се сада днада и дјетелиста. — А. М. Секулић — Бијели багрн и његово гајење. — Милутин М. Савић — Кајсија. — К. Црногорац — Дуван. — Биљешке. — Гласник. — Дописи. — Записници. — Питања и одговори. — Слике.

Биоград. Штампано у краљевско-српској државној штампарији. 1888.

СТРАННИКЪ. Духовни журналъ. 1888. Јанваръ. С.-Петербургъ. Типографія С. Дрободѣва, Ковенскій пер., собств. д. № 14.

I. Соломонъ, его жизнь и время. — II. Дѣтство Соломона. — III. Юношескіе годы жизни. — IV. Вступленіе его на престолъ. Ф. Фаррара, въ перев. А. П. Лопухина.

V. Слово въ новый годъ. — Архіепископа Никанора.

VI. Мои воспоминанія объ Иннокентіи. — VII. — Иннокентій въ имѣннн извѣстнаго лѣовода и хозяйина В. П. Скаржинскаго. Мнѣніе его о важности лѣсной растительности для степей юга Россіи и значеніе въ этомъ дѣлѣ власти. Взглядъ Иннокентія на крепостное право въ Россіи. Задачи для государственной мудрости. Значеніе для Россіи дворянства. — Съвѣтъ Иннокентія редактору „Записокъ“ Общества сельскаго хозяйства южной Россіи. — Взглядъ на русскій языкъ и иноязычіе. — И. У. Палимисетова.

IX. Историческіи очеркъ отношеній между христіанствомъ и магометанствомъ. — Продолженіе. — Н. П. Остроумова.

X. Официалныя записки о дарованіи раскольникамъ правъ и свободы въ отиравленіи богослуженія. — Отзывъ Ор. пр. И. Ѧ. Нильскаго.

XI. Изъ путешествія въ св. землю. — Прот. А. Ковальницкаго.

XII. Какъ простотѣ живутъ люди. — Разказъ изъ галлицкой русской жизни. Прот. И. Г. Наумовича.

XIII. Внутреннее церковное обозрѣніе. — Политическія треволненія прошлаго года и общая картина политической жизни

тер, измишљен, у осталом, чини ми се, од родитеља за дјецу, да их застраше и да им не допусти јести што мрено. Веља пости, друкчије коризма (талијански quaresima — четрдесница) дјеци се представља као неко страшно бѣше, које има седам синова (7 недеља), и сваки има своје име. Сваког понедјељника по један се син разболи и до краја недеље умре; а кад умре све 7, тад умре и коризма. „Је ли жива још коризма?“ питају дјеца, чим се пробуде на Воскресеније, и настаје велико весеље, кад чују, да је већ умрла.

Празник рођења Христова Срби зову Божић, т. ј. син божји; главни је моменат овог празника налагање бадњака и бадњи вече. Сви обичаји, скопчани с овимъ празником, исцунени су гатањем и које-каквимъ знацима, који нам напомињу старинску натуралистичну вјеру Срба, а никако хришћанство.

Божић је такође једна карика у црногорском календару; и овом приликом пазе по различитијем знацима, каква ће бити година; али ми се нећемо заустављати над тијем знацима и чварењу, јер опис свега овог чини засебну вјеличину; то је цијела нека мистерија, која не садржи у себи искључиве знаке годишњег доба.

У закључку о црногорском календару примјетићемо, да особитијех имена за различите мјесеце Црногорци, као и у оште Срби, немају, није се сачувало, премда има некијех остатака; тако фебруар зове се понскад вељача и сјеч; ово потоње име на-

Европы: война или миръ? — Политическіи годъ у славянъ: видимый хаосъ вѣднннхъ событій, замѣтная разрозненность силъ духовныхъ и великая прѣблемма самосознанія. — Внутренняя и духовная жизнь Россіи, ея церковные интересы. Ростъ нашего духовнаго самосознанія и усиленное стремленіе къ объединенію нашихъ церковныхъ—духовныхъ силъ: миссионерскій вопросъ и вопросъ о расколѣ. — Выдающіяся явленія въ дѣлѣ объединенія силъ самаго духовенства и—начальственныхъ ревизій. — Поступательное движеніе церковнаго начла въ самой жизни и—дѣятельность нашихъ достопочтенныхъ церковныхъ братствъ. — Широкое примѣненіе церковной мысли къ живому дѣлу и—выдающійся въ своемъ родѣ фактъ. — Великія усилія духовенства къ общему подъему народнаго воспитанія: церковно-приходскія школы для дѣтей и вѣдбогослужбннхъ собесѣдованія и публичныя чтенія для взрослыхъ. — Почтенныя усилія нашихъ монастырей въ дѣлѣ народнаго просвѣщенія и въ вопросахъ благотворительности. — Опреѣляющій факторъ—сама церковь и заботы о вѣднннхъ благолѣпнхъ емъ храмовъ, заботы о стройной постановкѣ богослуженія, церковнаго чтенія, пѣнія и пр. — Общія впечатлѣнія и закљученія.

IX. Церковная жизнь у Славянъ. — Православный Востокъ въ минувшемъ году. — Католицизмъ и положеніе его на Востокѣ. — Католицизмъ въ Болгаріи и Македоніи. — Болгарія и представители болгарской церкви въ отношеніяхъ къ православію.

X. Обзоръ журналовъ. — Обращеніе къ пастырямъ русской Церкви по случаю 900-лѣтја крещенія Руси („Руков. для сел. паст.“). — Впечатлѣнія и итоги собесѣдованій со старобрядцами проф. Н. И. Ивановаго въ Петербургѣ („Пет. Лист.“). — „Школьный походъ въ Нилуво пустынь“ г. Рачинскаго („Рус. Вѣсти.“). — Новый музыкальный журналъ о нашемъ церковномъ пѣннн („Баянъ“, № 1). — По поводу прѣутинно-небрежнаго и невѣжественнаго обращенія у насъ со священными предметами („Моск. Церк. Вѣд.“ № 1).

XI. Новые книги. — Новые подпольныя раскольничьи изданія. — Д.

XII. Извѣстія и замѣтки. — Изъ русской церковно-общественной жизни, изъ жизни католическаго Запада, жиждество.

XIII. Книжная лѣтопись. — Книги вышедшія съ разрѣшенія духовной цензуры. — Академическія диссертаціи въ 1887 году.

XIV. Объявленія. Редакторы-издатели: А. Васильковъ. — А. Пономаревъ.

Просвјета.

Биоградски „Радикал“ има овај извјештај:

У недјељу 21 пр. м., у свечаној сједници Српске Краљевске Академије, проглашен је за академика г. Светислав Вуловић, професор Вел. Школе и пређашњи члан Срп. Ученог друштва.

рочито се даје другој половини, пред март, и значи у опште рђаво вријеме. Мјесеце обично зову по главнијим празницима: божићни (декембар), богојавленски (јануар), сретенски (фебруар), марч или прољетњак (март), ђурђевски (април), петровски (јуни), илијнштат, илијнски (јули), госпођински (август), крстодански или малогоспођински (септембар), покровски (октобар), аранђеловски (новембар); име листопад, као што смо прије рекли, значи управ вријеме опадања лишћа с дрвећа, те је за различита мјеста различан. Има у осталом прича о 12 мјесеца, као о 12 брата, али она има књижевни карактер.

Од појава, који бивају у атмосфери најчирје, паравно, сврће пакљу муња и гром. Њима управља поглавито св. Илија, те се за то и зове громовник; али грому и муњи могу заповиједати и други светитељи, као св. Пантелија, Огњана Марија и св. Јован. Задатак је ове божје искре, као што смо виђели, да кара оне, који се не покоравају божјем закону, ка па пр. због недржања неклјех празника, па и за друге грјехове. Међу другијем проклетствима има и овако: „стријела те убила!“ То је муња, која удара као стријела; такве стријеле налазе се у земљи у виду дугуласта камичка и зове се стрелица, коју је добро држати у кући, да гром не удари. Руси исти камичак зову ђавољн прет (белемнит). Гром ће убити и ђавола и вјештицу, који се крију под орах, те за то никад не ваља, кад грми, стати

Ова је сјединца била посјеђена бар у истој, ако не у већој мјери од претходне.

Сваковрсни редови образованих наших ђуди, имали су овдје доста својих представника.

Тачно у 4^{1/2} сахата по подне, отворио је сједницу заступник прѣседников г. Чета Мијаговић. Овом је приликом врло лијепо учинио, што је изразио намјеру да се не упушта „у фразе“, због којих му се праведно пребацују те је у краткој објави да ће, као што је познато, нови академик г. Вуловић читати своју академиску расправу „О Бранку Радичевићу“.

Читање г. Вуловићево било је лагано и разговјетно, тако, да је било остављено доста времена и размишљању и уживању.

Одмах у почетку, нови академик је напоменуо како појава Бранкова чини прави прелом у нашој новој књижевности, и отвара нови период, који још и данас траје.

Послије овога, сједовада је напомена, да се ова расправа, због своје величине не може цијела прочитати овако у једној сједници, те се тога је узет само један њен одјељак, и то први који може бити као засебна цијелина. Тај први одјељак обухвата претходно разматрање појезије у новој српској књижевности, блиске добу, када се Бранко јавио.

Садржина осталих одјељака само је у краткој напоменитој, колико да се зна какав је распоред у цијелој расправи.

Према томе, у други одјељак ушао је животопис Бранков, у којем, као академик увијерава, има неких до сада још непознатих одјељака, заједно са критички испријеним датима из Бранкових pjesама нито му животописе објашњавају, и т. д. Уз ово изнесено је све што се до сада мислило о Бранку.

У трећем одјељку, говор је о почетку Бранкових pjesама и о карактеру те појезије, о језику, стиху, правопису, епитетима, фигурама, тамним мјестима с предложени исправкама, о критички досадањих издава Бранкових pjesама и т. д.

У четврти одјељак ушло је разматрање ранијих праваца прије Бранка, — угледања на велике стране pjesнике и њихова утицаја на српску књижевност. Ту је наведено и одлајање од Бранкова правца, процијењен је значај његов у српској књижевности, и т. д.

Читање првога одјељка започето је поменом горњо-карловачкога владике Лукијана Мушицкога, великога pjesника српскога: „имена вјере и језика“, чији су ђаци били, поред Вука, сви знатнији Срби тога доба. (Рођен је 1777 год. у Темерину а умро 1837). По гласовитости својој, Мушицки се овда мјерио са највећим књижевницима у Словенству. Сем Добровскога и Копитара, толики други књижевници сматрају га у неку руку као живо средиште нове српске књижевности, као представника њеног.

У вријеме његово чинени су још тада слаби покушаји да се пјева у духу народних pjesама. Тако је н. пр. чинио Везић, којег невоје цијесе имају доста чит

под орахом. Али се збори, да „гром у коприве не бије“, желећи, ваљда, тим рећи, да он не удара које-гдје, гдје нема ништа, као у каквој травуљини — коприви, а бира, гдје ће ударити.

Баш толико Црногорац се грома не боји, и ако у Црној Гори бивају честе и страховите грмљавине, и средња се од грома често догађа. Догађало се, да убије по неколике десетине оваца, које су се од олује сакрили гдје у каквој пећини. Једном је ударио гром у једну главицу, под којом се налазила једна кућа на под; један камен, одваливши се од главице, пробије зид те куће, али срећом тад не бјеше нико дома.

О киши Црногорац зна, из ког угла она обично долази, од ког вјетра зависи и што је предказује. Гњили угао, као што говоре Руси, или бабин угао, као што веле Срби, у Црној Гори у различитијем мјестима различит је: за Цетиње — југо-запад, за Подгорицу — југо-исток, за Васојевиће — запад и т. д. Држи се, да је сјеверни вјетар вазда сух, те се за то зове празноврѣћа, т. ј. ако под-влађује, бие суша и издаће љетина; мухамеданци вјерују, да га Москов шаље, те веле: „московска ти длака у нос!“ јер је овај вјетар врло суров и оштар; Црногорци кажу: „сјевер — бабин дјевер“.

(Наставиће се.)

* Бабуин — патарени, боголаци? Бабуин, врховни свештеник старославна? Ту има и неких вјеровања. Преводилац.

ерсепи језик. У том духу пјевали су и Доситије на и Рајић.

Али тај нови правац народне појезије још се силно губио испред пјесма Лукијанових. Лукијан је наш Клопшток. Он је језик ода, у правцу псевдо-класичке појезије, која је тада у Јевропи, а особито у њемачкој књижевности била у моди. У његовим пјесмама мало је праве појезије. Већином је ту хладан разум. Појезија ова удивљивала је родољубе, и то је највећа морална корист, што се од ње имала. Лукијан је хтио бити ерски Хорације, па за то се на овога ва вијек угледао. Но Хорације је много боље успијевати у својим пјесмама, јер је њих изазвао велики Рим, и ондашње доба, док међу тим Лукијан није имао таквога свога Рима и таквога доба.

Теме, које никако не улазе у област пјесничтва, рјешавао је Мушички у својим пјесмама. Тако је н. пр. са питањем, којег се језика ваља приджавати: црквеног или народног, гдје Мушички вели, да треба гадити и једно и друго, али ипак вагише више ка црквеном, којим је и писао, можда највише због свога положаја.

Читаоци Мушичкога доба радије су читали његове пјесме по данашњи свијет, а то с тога, што су у томе духу били и одгајени.

Мушичкова појезија имала је доста подржавалаца у 2., 3. и 4. десетини овога вијека, но ни један није срећно прошао. То имитеваће ограничавало се на размијер и језик.

Из овога се види, колики је био силан утицај Мушичкога на појезију његовога доба. За дуго послје његове смрти, разлегали су се звуци архе-шишатовачке, за дуго му је пјевано у славу. 1855 године скупили су прилози за његов споменник.

Многе су пјесме писане тада као одзив на смрт његову, но најбоља између њих је Ђегушева (5 јуна 1837 г.). Тада Ђегуш није био познат као језик, нити је могао слутити, до какве ће славе доћи.

Док је Мушички писао за учени лагу ерскога народа, долге је шири читалачки свијет врло радо читао дјела из лијепе књижевности, као н. пр. романе.

1840 године, већ се истиче својом важношћу отац ерскога романа, Милован Видаковић, а уза њ много знатнији, Сима Милутиновић, Сарајлија, лирски језик.

Послије Доситија, најпопуларнији је био Видаковић. Истина, његови романи као и преводи поводе се у свему по образцу романтичне јевропске школе, и писани су „славно-ерским језиком“, али се први пут труде, да живе пред нас као Србе (?) сеобе у ерској земљи, из ерске прошлости. Дакле и ту се иде у духу народном. Видаковић има и пјесма у овом духу.

У то исто вријеме, кад ђер Вићентије Ракић († 1824), засновао је у нас романтички сјев, и дјела су му радо читана све до 1869 године. Исто тако, све до наших дана, радо су читане пјесме земунскога књижевца Гаврила Ковачевића. Јевтимје Поповић, трстаниски учитељ, издао је неке пјесме дубровачких језика и имао је и својих оријиналних; а поп Тимотије Илић писао је романе у духу Видаковића.

Послије ових појава, нестаје романтичкога сјева.

Јавља се напреднији и даровитији писац Богобој Атанацковић. Но ипак много послје њега осјећао се утицај романтичке школе на језичке производе, а уз то и утицај савршеније западне романтике, у 5., 6. и 7. десетини овога вијека.

(Свршиће се.)

О погребу дра Јосифа Панчића има биоградско „Видело“ овај извјештај:

Сировод се кренуо тачно у 2 $\frac{1}{2}$ сата по подне, из стана покојниковог, и кретао се по утврђеном распореду, поред сломае ника кнеза Михаила у улици кнеза Михаила, из ове у Дубровачку улицу, па у саборну цркву.

Ученици при сироводу ишли су по утврђеном реду. Од многобројних вијенаца од разних корпорација и поштовалаца покојникових, били су неки нарочито ношени, а неки положи на мртвачка кола. Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Теодосије, са биоградским свештенством ишао је испред кола, око којих су носили свијеће, обучени у црнини чланови Академије и професори Велике школе, а сва мртвачких кола породица покојникова, из чланови владе, државни савјетници, чиновништво и грађанство свију редова.

Његово Величанство Краљ, са својим ађутантима, дочекао је у Саборној цркви, до неса драгоцјени вијенац, који су послје, када се сировод кренуо из цркве, двојица носили за мртвачким колима.

При опиједу чиниојствовало је Његово Високопреосвештенство г. митрополит Теодосије са 15 свештенника и 4 ђакона. На хору је пјевало великошколко пјевачко друштво „Обилаћ.“

По свршеном опиједу, ступи заступник предсједника Краљ. Срп. Академије г. Чеза Мијатовић, и узео опрштај од вели-

ког покојника, у име Краљ. Срп. Академије овим ријечима, пуним топлине, осјећаја, признања и захвалности:

Један се живот земаљски угасио. Један се нов гроб отворио.

Али се једно ново вандило зажгело у храму бесмртности ерске, да као звијезда неугасио трепти пред именом скромног једног човјека, пред именом Јосифа Панчића.

Тиха и блага свјетлост пијетета цијелога једног народа запалила се, меким својим зрацима, и светим пјесмама, и вијенима од свијећа, и топлим сузом женских срдаца по свијећу, и уздасима мушких груди кроз мирис од свијећа, разгаља мрак тога новог гроба и обасипше смртне сјени једног доброг и племенитог човјека, који је дубио свијеће љубећи науку, и љубио науку љубећи народ свој.

Кад на тај нови гроб погледам, и кад погледам како се сузама гуще они, који су нашем драгом покојнику најближи и најдражи били; кад видим црне заставе на Великој школи, на народном позоршту и на другим заводима који су носници образованости; кад погледам жалост коју другови покојникови у Државном Савјету и у Краљевској Академији носе, и кад погледам на поштовања цуну тугу којој тако проста и опет тако дирљива израза дају наставници свију школа и сва школска омладина — онда не могу да се отмам немилој истини, да је фамилија покојникова изгубила доброг оца и пријатеља, да је школа изгубила једног учитеља од неспортивне учености и доброте, да је Академија изгубила свога првог и дичног предсједника; да је наука ерска изгубила свога првосвештеника, да смо сви изгубили човјека који се фамилији, пријатељима, друговима, омладини, Академији, науци, отаџбини и народу ерском нимим другим замијенити не може.

Али кад погледам на овај велики, тужни и опет свечани скуп, кад погледам како се не само представници науке и умјетности, него и сви редови грађанства, и не само нараштаји који данас носе одговорност за судбину земаљску, него и нараштаји који тек долазе да ту одговорност у своје вријеме носе, — надмећу да укажу пошљедњу почаст човјеку, који је народу ерском на велику част служио — кад погледам на поштовање које влада краљевска, срећно погађајући мисао цијелог народа, одаје сјени покојниковој, кад погледам на све што за свечаност овог потреба чини и држава и наша великољепна и дубоко-појетична црква, и кад погледам каквим нам примјером пијетета и поштовања према неуморном раднику на пољу науке, према ерском научнику и ерском родољубу, предљачи Узвишени Заштитник Академије, Први Краљ обновљене Краљевске ерске, — онда сам ја слободан да кажем: да је овај погреб, овај и овакав погреб, први дан бесмртне славе за Јосифа Панчића!

Ово је данас слава Панчићева, слава коју је он пуно заслужио.

Рођен у Брбериу у приморју јадранском г. 1814 и дошав у Србију г. 1846, он је ову земљу служио вјерно, поштно и одлично скоро пуно 42 године. Од њих је 34 године провео као професор природних наука највише у Лицеју а за тим у великој школи. Најбоље године свога живота, управо цио свој живот, посветио је изучавању флоре и фауне Србије, а за тим и друмљих ерских и у опште балканских земаља. Створио је и уредио ерски Хербаријум, основао ботаничку банту, положио темељ данашњем нашем минералолошком и геолошком кабинету. Написао је 35 учених дјела која су му прибавила свјетски глас као учена човјека. Страни учени свијет, из поштовања према вриједном и неуморном ерском ботаничару, дао је име Панчићево неким биљкама, и име се његово помиње с поштовањем по страним академијама и ботаничким баштама учене Германије, сунчане Италије, образоване Француске, помиње се на обалама шпанског Гвадалхивира, влажне (sic) Темзе, и далеко преко Океана у Новоме Свијету.

Све што је писао, писао је кристалном јасношћу као човјек који свој предмет скроз разумије, а чистим и лијепим језиком Његове заслуге за нашу научну терминологију прсто су неоцјениве. Његови радови не износе само богатство флоре и фауне балканске на видик, него износе на видик и богатство ерског народног језика. Није чудо што је дух његов нашао велико своје сродство у уму и срцу Ђуре Даничића, и само је један основ више за понос наш да су Панчић и Даничић, ова два велика и племенита учена Србина, радили као приси пријатељи заједничким одушевљењем да се ерски народни језик уздигне на висину научног језика, на висину на којој се данас већ налази.

Његова велика ученост задобила је не само вему лијепо име у ученом свијету, него је раширила и уздигла глас народа ерског. Панчић је за нас све дао доказа свијету, да је народ ерски кадар да ступи у част цуну утакмицу с најобразованијим народима. И више него то, Панчић је својим радом доказао да ерски народ не само да има племениту частољу-

бивоет да се стреми к високим идеалима, него да он преко својих најбољих синова може на пољу науке да односи лаворове вијенце. Послије Руђијера Бошковића, Панчић је други Србин који је својим радом прибавио своме народу равноправност с другим народима у духовном погледу. Неуморним својим напорима, ријетким постојанством духа, скромно али и одважно, Панчић се борио непрекидно и до самог краја живота да за свој народ освоји међу народима оно часно мјесто, које се никаквим ватреним оружјем освојити не да.

Али Панчић није био само човјек ријетке умности и још ређе вредноће и учености. Његово је срце било топло, његов карактер чист и прав. Био је то човјек који је љубио просту истину, а мрзио фазе, афектацију и хипокризију; човјек који је малобројношћу својих потреба, чисто-том свога карактера и неуеграшивошћу свога духа подсећао на најбоље типове класичних филозофа, а својом добротом, својом благошћу, својом стрпљивошћу и тако да кажем својом симпатичном простосрдачношћу подсећао на најљепше узоре хришћанскога братољубља и милоерђа. Нико од оних, који су имали срећу бити ђаци његови, не може никада заборавити доброту његову. Нити се може заборавити како је овај учитељ кад је говорио и о најпрозрачнијим питањима умно тако да говори да је изгледало као да и оне суве биљке у његовој руци и они хладни минерали и нема камења по рафовима његовога кабинета, гласно проповиједају: „Љубите науку и љубите отаџбину!“

И још мање могу да забораве благодотворан улив његова духа оли који су имали среће да с њим на научним екскурзијама или и иначе по Србији путују. Никада није изгледало да он с намјером хоће да младим пријатељима својим у душу улива свијест о дужностима и дужност љубави према истини и отаџбини. И опет није било млада човјека који се није вратио са таквих учених екскурзија не само богатији знањем, него и срећнији, јер моралнији и родољубивији, осјећајући да му се у срцу запалио огањ један који сагорјева све што је нечието а прекаљује оно што је чисто и племенито, пламен од свега огња племените несебичности и љубави према свему што је узвишено, који је горно у срцу Панчићевом. Од њега је излазила свјетлост и топлина за коју он сам можда и није знао, али коју смо ми, ђаци његови осјећали, радовали јој се, и коју и данас као благодотворан улив племенита срца великог ума и чистог карактера благодотворни благосињамо.

Да не помињем почасти којима су и ерска и страна учена друштва одавала своје признање учености Панчићеве. Али ми је дужност да напоменем да је сам краљ Србије бивао на челу оних који су у лицу Панчићевом указивали велику своју поштовање правој учености и карактерној чистоти. Панчић је био први којег је пре краљ украсио великом звијездом ордена св. Саве, као што га је краљ у признање заслуга његових и на достојанство члана државног савјета подигао.

И краљ је сто т. квог човјека — ријетког по своме уму и по своме срцу, ријетког по својој учености и по својој родољубивости, ријетког по својој великој неоспорној вриједности и својој скромности — дао Краљевској Српској Академији за њеног првог предсједника. За Академију ће то за свагда бити основ за понос. И ако је дуготрајна слабост тијело Панчићево већ саломила била, дух његов, биетар и крјепак, није хтио да одбије част која је у самој ствари теретна дужност била. У првој фази постанка Академије, у првој фази која је при свима приликама критична а у нас услијед вапредног сустицаја још критичнијом била, он је ауторитетом свога имена, тактом својим, стрпљивошћу и неисприном добротом својом, умно да брод младе Академије проведе кроз све вртлоге.

Било је пријатеља и непријатеља који су с осмјехом примили глас да народ ерски има амбицију да подигне академију наука и умјетности. Али су се пријатељи и непријатељи с поштовањем поклонили кад су видјели да је др. Јосиф Панчић предсједник академије. Он нас је својим ауторитетом као шитом одбранио. Свјетски глас његове учености и знање цијелог народа ерског о чистоти његова карактера, биле су моралне силе које нијесу давале да се Академија еруни. Као оно што је митрополит Атлас узео да на раменима својим носи шар земни, тако је Панчић на своја старачка плећа узео Академију наука и умјетности, изнио из таласа опасности и поставио на стијену сигурности. И не само то, него је он Академију носио непрекидно у срцу своме, и на самој самртничкој постели није престајао бринути се о њој. Умирући он је на њу мислио. Писмо које је само прије четири дана на њу управо остаће за свагда драгоцјен споменник бистрине његовога ума, јачине његовог карактера, љубави његове према истини и науци, и ентузијазма његова за језик ерски, што значи ентузијазма за народност ерску и за отаџбину ерску. Никада Краљевска Српска Академија, а

мисљамо никада ни народ ерски, неће заборавити онај глас са самртничке постеле Панчићеве, онај глас који као да је већ с неба долазио, а који нас позивае да се под народном заставом боримо за истину.

Панчић је умро као што је и живио: племенит човјек, прави филозоф, прави родољуб!

Умро је као сиромас, јер све што је кроз 42 године поштене службе стекао од непокретне имовине то је — гробница његова на староме гробљу.

Умро је као сиромас. Али је он већ од данас велика једна драгоцјеност у моралном богатству ерског народа.

О, драги учитељу, вјерни пријатељу, дични сине народа ерског! Тешко нам је да се раставемо са смртном сјени твојом. Академија, којој си ти твоје мудре мисли и твоја родољубива осјећања до послѣдњег часа поклањао, полаже ти вијенац на гроб, завјештавајући се теби, своме првом и невакнађивом предсједнику, па ће у духу твога аманета служити само истини и отаџбини!

Ово је твоја Академија која с неугасном љубављу и непролазним поштовањем, приетува да се поклоним посљедњи пут смртној сјени твојој. Али никада она претстати неће да се клања узоритом примјеру који си нам дао, и коме да савјесно сљедујемо дужност ће нам бити.

Предсједниче наш и пријатељу наш! И твоја захвална ти Академија прашта се с тобом с ријечима које ће данас свако право ерско срце с тронутшоу да изговори:

Нека је слава Панчићу!
Нека му је вјечан спомен међу Србима!
(Наставиће се.)

О прослави 50 годишњице нашега књижевника Јакова Игњатовића, у најскоријем броју.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Нова ракија.) Г. Виско Јурае, из Сиљета, послао нам је неколико ботила свог новог ликера те му је надјенуо име „Балкан“.

Ми смо противни свакој ракији, особито у нашијем крајевима, увјерени да нема жеишега крвника народном здрављу од редовног и обилатог залијевања том накленицом која, ма како мијењала свој вид, остаје увијек — *assommoir*. Ако јој чија снага одође, — има међеда којима ни отров не може нахудити — она ће му се вапстину осветити на породу, па чак и на унуцима, — док му је кољена.

Но има прилика, особито у старијим годинама, у којима умјерено, сасвим умјерено пиће ракије може бити од неке, и ако само часовите, користити по здравље, као што и отров може бити лијек. За такве прилике можемо мирном душом препоручити „Балкан“ нашега Силџапина, г. Виска Јурае.

О млијеку

пише

Др. А. Ковчица.

Водно млијекско.

Кад изводни млијек онда му је саставина мршава; није жуткасто, а кад стане, сачиња танки екоруп или помодри.

Нестале су крупне стзари, вода се је умножила а маст умањила.

Масло је слабог састава, бијело, немиле се.

Различити су узроци који изводне млијекско. Повиаре у органима пробављања; кад се краве покривају; код сичијавих крива млијекско изводни.

Огледи су доказали да је млијекско сичијаве краве опасно по здравље човјека. Сичија са краве прелазни на човјека и обратно кад незнамо откуда нам носе млијекско, онда треба га прије сварити, него ли га жеци подати.

Краве које се често пуштају покрити и које се отеле ненадно и у неодрјежено вријеме а између слабу телад, те су особито сумњиве да болују од суве болести.

Кад се крива захрани водном храном као што се лишћем од мркве, са повареном кртолом, онда се лако изводи млијекско.

Краве код којих је млијекско водно, тешко преживају и треба на брзу руку измијенити храну а уз срчане оброке грка и дроб ојачавајућа средства.

Водно млијекско слабо користи.

Од екорупа слабо се добија масло; екоруп лако ијени а масло се купи на ситне каиљце које се допије на састају.

Маслом не тргује се а под свитзором нестало је масних каиљца које дају маст млијекско.

(Наставиће се.)

НАМЕТАР
за мјесец март.

1 (12) марта 1788 (прије 100 година) лички кнез Филип Вукасовић, дође у манастир Стањевиће, да дже за Турке Прну Гору у заједници с Аустријом. Владика Петар I. Петровић прими га хладно.

1 (13) марта 1863 (прије 25 г.) умре у манастиру Хопову архимандрит Севастијан Илић. Писао је оде и pjesме у Српском Народном Лишту, Српском Ђетонису. Иако је „Добри отац“, Десетијев пријатељ (Буквицу) и др. Могао је имати до 68 год. У Хопову је опрвао и сходно намјестно ђелије, у којима је Десетије Обрадовић као калуђер живио.

2 (13) марта 1766 наиђе рескрипт Марије Терезије, којом се у варадинску граничарску регименту узима снахилук Војна, породице Бернати (са селима: Војна, Голубица, Угриновици, Добановци, Деч, Кршењевци, Михаиловици, Поници, Прво, Шимуновци, Пекиници). Ту је било 51.44 јутра земље са 1188 за војничку службу способних лица. Повод овом поступку био је, што је у регименту било мало људи способних за службу, па су се људи сатирали многим службом. Бернати је добио за свој снахилук накнаде 152.466 фор. 6 кр. ср.

3 марта 1282 млетачка влада забрани у свој млетачкој области (осим Дубровника) нове српских краљева Стефана Уроша I., Великога Драгослава и Милутина, Стефана Уроша II, јер су били лопе ковани.

4 марта 1173 умре тринаести мађарски краљ Стефан III унук Беле II и Јелене, плери српскога великога жупана Уроша. Отрвао га је његов наследник Бела IV.

5 марта 1537 изабран је за матуљскога бискупа Аљбело Паскуали. Которанин, од реда предикаторскога. Одликовао се на тридентинском сабору. Умрло је у Неапољу а погребен је у цркви св. Катарине Фомелске.

6 (18) марта 1848 поче у Кому крвава тродневна битка на барикадама једнога батаљона крижевачких граничара под мајором Милутиновићем; од батаљона би нешто заробљено, нешто пуштено на слободу, по што је остала бесарска војска положила оружје. Целих дана борили су се Слуњани граничари у Бергаму са Талијанима и прокрчили су себи пут до Книжево кроз узбуњену земљу, али су имали велике губитке.

7 (18) марта 1793 бесаревци набију Французе код Нервиндена у Белгији и отму варош. Ту су се у предводници одликовали 2200 славенских и еријемских граничара уз 1000 варајдинских и бановачких граничара под мајором Кећехом.

8 (20) марта 1825 Берасим Делић, архимандрит крупски и бивши главни иконије даламатински и бокелски, тада интервјуал у Будиму, завјешта 6000 фор. ср. на стипендије за Србе из Далмације у Карловачкој богословији. Касније додао је овој фондацији још 2000 фор. ср.

9 (20) марта 1799 граничарске катане са граничарима Градишчанима и Варајдинцима ударе на село Маркдорф код Рајперсхајера, истрејају Французе, неколико их заробе и отму 1 тон.

10 (22) марта 1852 умре Стојан Симић, попечитељ и предједник државнога савјета у Србији. Родио се 25 марта (5 априла) 1797 г.

11 (23) марта 1862, 5000 батибозука ударе на Коњско, гдје их дочекају 600 Црногораца и Херцеговаца. Вој је трајао 6 часова и Турци угушени са великим губитком. Срба погубе 14.

12 (23) марта 1788 (прије 100 год.) на некако бесарскога капетана Филипа Вукасовића би слават црногорски збор (на Цетињу?) Али Црногорци не вјероваше Вукасовићу и хтједоше га убити, но их он срчано умори и даде на сваку кућу по 1 дукат.

13 (23) марта 1697 родио се Фрања Тауш, загребачки биекуп, хрватски писац. Умрло је 31 дек. 1768 (11 јан. 1769).

14 (25) марта 1788 (прије 100 год.) руска царица Катерина II. позва Црногорце и остале Србе у Турској на оружје против Турака, обећавајући им слободу, обезбјеђење и награде.

15 (26) марта 1704 светећи своју браћу, коју су Ракоцијини Мађари у Печују исељели 21 јан. (1 фебр.), силе Срби у Печују 5 фратарских клаштира и посјеку 4 језуита, 3 францискана, 2 попа римска и једнога манањика.

16 (27) марта 1794 бесаревци побједо Србе код Ката (Cateau) у Нидерланду, којом приликом славно су се борили граничарски шнацари, који су држали 3 села; код села Вилерса вијао је потпуковник Јелачић Французе до града Вишена (Vichain). Од 14 основаних топова отише је 3 шнацарски капетан Миланић.

17 (28) марта 1788 (прије 100 год.) бесар Јосип II. прими понуду бачкога владике Јовановића, да иде у Србију и да дже народ на Турке.

18 (29) марта 1745 код Лославе на Одр у Слеској ударе Пруси на бесарску војску, али буду одбијени најнише храброћу славенско-еријемских паудура (доприводаца).

19 марта 1288 (прије 500 год.) бесарски краљ Стефан Твртко I. пошље своја два повјереника у Кние, да уговарају, да му се покоре даламатински градови, који су држали са мађарским краљем Жигмундом. Није имао успјеха.

20 (31) марта 1788 (прије 100 год.) 800 Турака ијенака и 400 атлија поћу из Јагодине у Биоград. Капетан Коча Петровић удари на њих сиром карауле јагодинске са 400 српских врајкораца, разбије их тако, да Турци не погоднише у Јагодину, него утекоше у Турију. Коча доби 200 коња, силно брашно и многи новац. Исти дан дигоме се из Јагодине у Биоград још 600 Турака, али Коча и њих порази и велик шнабар задобије.

21 марта (1 апр.) 1788 (прије 100 г.) роди се у Карловцима Тома Војиновић, који је био у карловачкој гимназији професор од 1813—1862 г. Умрло је 31 јан. (12 фебр.) 1865.

22 марта (3 апр.) 1807. Тодор Аврамовић Тицан из Јаска, дигне у Српјему селјаке на снахије: кнеза Одескалка и грофа Пејачевића, који су их врло гњечили. Буна је брзо угушена, а Тицан би објешен. Побунила су се села: Вогањ, Стејановци, Мала Ремета, Јазак, Врдин, Ривница, Павловици, Крушедол, Нерадин, Грегетер, Буђановци, Брестан, Суботинште, Добриши, Сибач, Петровци, Путинци, Мали Радници, Краљевици, Бешеново, Велики Радници, Чалма, Дивош, Бингула, Ерденик и Беркасово.

23 марта (4 апр.) 1849 крвава битка код Тапја-Бичке између бесаревана и Мађара. Прво Мађари сузбију бандеријанце катане, али ђенерал Растић са 2 батаљона Оточана, 1 батаљоном првих Банована и 1 батаљоном Слуњана удари бајонетом на Мађаре, обрати их у бјегство, за тим сузбије мађарске хусаре, стјера Мађаре са позиција им на висовима, одвија их до глиба, зароби 125, отме 17 топова и 10 кола муниције. Мађара је било 10.000 мака и у том јурињу изгубили су 800, а граничари 200 људи. Али у 2 часа послје подне стигне Мађарима потпора под Ђенералом Дамјанићем (Србином). Граничари одбију један напад мађарски и онда одступе у реду, а од 17 отетих топова 8 закупе и остале их. У том боју храбро се држао и хрватски бан Јелачић.

24 марта (4 апр.) 1799 капетан Тодор Милутиновић са врајкорцима отме село Иберлинг, а сјутра дан отме село Санген од Француза и зароби их 50.

25 марта (5 апр.) 1788 (прије 100 г.) 1000 Турака ударе на Дрежник, али их граничари Огулинци добро дочекају, убију 200 Турака, а сами изгубе 19 друга.

26 марта 1444. Млачичи знадоше придобити на своју страну Стефана Цријевића, зетскога господара, и овај одустаде од херцеза Стефана и са Млачичима у Складу закључи уговор. Услијед тога Млачичи могоше отети од Херцеговине Пољица, Омини и готово све приморје.

27 марта (7 апр.) 1743 варајдински граничари истрејају Баварце из Грибахана.

28 марта (9 апр.) 1807 код Илока су коби се војска са селјацима еријемским, који су се под Тодором Аврамовићем Тицаном подигли на Снахије. Погибе 12 селјака. Буна би за тим брзо угушена.

29 марта (9 априла) 1799 један батаљон хрватских граничара са катанам пређе преко Надапа код Понтелатоскура и наиђе тамо 215 топова, које су Французи оставили при уступању. Одатле пуковник Срећковић са граничарима оде у Мазову и узме 3 галије са 13 топова и 24 мале лађе са 18.000 центи соли.

30 марта (10 апр.) 1796 пуковник Филип Вукасовић са 2500 хрватских граничара удари зором на Францусе, истреја их из Денте и Роке (у Ђеновској) и толико је јунаштво показао, да су му се дивили француски ђенерали. Лички капетани Исак Радомевић и Ђуро Вукасовић учинише чудеса храбрости и отеше 4 тона. Опуноћ јурише Слуњани граничари на Французе у манастиру Св. Николе близу Волтра, многе заробе, манастир отму, а француски ђенерал Червоши утече без обзира. У Волтру добише оружја и 200 врећа брашна. Капетани Паулић, Јешвић и Михаљевић од Слуњана узеше висине крај мора и осујетнише сваки покушај Француза да продру. Капалар Марас са 10 граничара оте у Савони 2 француске лађе са брашном и барутом.

31 марта (11 апр.) 1788 (прије 100 г.) кап. Дедовић од еријемских граничара са својом кумпанијом (четом) отјера Турке са Мишара код Шанца и тамо се угрди. Сјутра дан ударе 700 Турака на Дедовића и он славно погубе. С. Н.

Поруке уредништва и администрације.
Са уредништву „Вјесна“ Загреб — Има већ неколико година како ми вама шаљемо с ој лист „у замјену“; но ваши „Вјесна“ још никако не угледамо. Молимо вас да нам јавите, примате ли замјену те ако је примате — а прилика је да је примате, како нам не враћате листа — да нам пошлете свој „Вјесна“, бар од почетка ове године.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.
Господину Милу Мартиновићу секретару војног министарства, који је изволио поклонити основиој цетињској школи 20 комада омиљеног нам сјева: „Кнегиња Милена Снаситељка“, у име младежи, овим путем изјављујемо срдачну благодарност.
Цетиње, 18 марта 1888.
Учитељи цет. осн. школе.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.
ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.
Под насловом:
„ХЕРЦЕГОВКА“

намјеравам дати у штампу све моје досадање pjesме, штампане и не штампане по разним српским листовима.
Књига ће изијети до 5 штампаних табакџа
Цијена је књизи 34 новч.

Претплату примај само у готовоме новцу.
Да „Херцеговка“ не остане за дуго усавана, већ да се што прије прене из свога тврдога сна, да протре очи и да угледа бијела дана, стоји до довољног броја претплатника.
Уздајући се у српску читалачку публику, којим потпуно ваду, да ће моја „Херцеговка“ што прије угледати свијета, те миломе Српству своме, ређати своје ббле, своје жеље срца свога.

Умољавам све моје пријатеље, како па овим крајевима тако и на страни, да се својски заузму око скупљања претплатника.
Претплату ваља упућивати у плаћеном писму директно мени на Цетињу, под овом адресом: Ђуро Т. Перовић, Цетиње (Црна Гора). — (Ђуро Т. Perović, Cetigne. Montenegro).

Молим да у писму буде тачно забиљежено име и презиме претплатника, мјесто пребивања, улица, број куће (т. ј. ако га има), како би књига свакојему претплатнику вјерно могла у руке доћи.
Скупљачи добијају на сваких 10 комада 1 комад у дар за њихов труд.

Имена претплатника биће штампана на крају књиге.
Умољавају се к српска тако и хрватска уредништва, да изводе у својим цијеним листовима овај „ПОЗИВ“ претштапати.
Цетиње, 15 марта 1888.
ЂУРО Т. ПЕРОВИЋ.

ЦРНИ ЛИСТОВИ
занишник кривичних догађаја.
Илустровани лист за криминалне новеле, приповијетке и описе кривичних догађаја свију народа и времена.
„Црни листови“ излазе двапут мјесечно у свескама од 4 табакџа са 2 слике и бесплатним додатком криминалне новеле „Ко је убица?“
„Црни листови“ стају за цијелу 1888 годину (24 свеске) 6 фор., за по године 3 фор., за три мјесеца 1 фор. и 50 новч.
Биоград.

Књижара
ВЕЛИМИРА ВАЛОЖИЋА
Власник и издавач
„Црни Листова“.
Шест свезака „Црни Листова“ за 1887 донијели су тринаест слика и двадесет и осам новела и приповиједака и то:
Судите обазриво. — Крвава сјекира. — Мучко убијство у Херцегу. — Тајан ствени разбојник на железници. — Сил комедијашев. — Појадина. — Кајање. — Убијство професора Грегија — Жаба као проказивач. — У незнању убла сина. — Чудовиште од жене. — Оцубица. — Чојек без имена. — Тривачи. — Кажњено невјерство. — Пуста кућа. — Оригиналан лопов. — На правди Бога. — Различности. — Разне билешке. — Једно ирачно дјело.
Стају 1 фор. и 50 новч.

ОБЈАВА.
У књижари потписаног налазе се на продају „Из Црне Горе и Приморја“ приповијетке С. Матавуља, које су сад изашле. Цијена је комаду 65 новчића.
МАРКО ИВАНИШЕВИЋ.

ОБЈАВА.
Имање Вида Васова Дубовичанина под границом т. ј. 1½ рало земље и једна кућица сухомећа не покривена изнесено је на јавном аукцију за измиру његових дугова — вријеме лцитирања до 25 тек. мј. ове год. ко највишу цијену и готов новац понуди томе ће се реченог дана поменуто имање уступити.
Број 138.
Цетиње, 1 марта 1888.
У ПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.
Имање Вида Васова Дубовичанина под границом т. ј. 1½ рало земље и једна кућица сухомећа не покривена изнесено је на јавном аукцију за измиру његових дугова — вријеме лцитирања до 25 тек. мј. ове год. ко највишу цијену и готов новац понуди томе ће се реченог дана поменуто имање уступити.
Број 138.
Цетиње, 1 марта 1888.
У ПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.
Имање Вида Васова Дубовичанина под границом т. ј. 1½ рало земље и једна кућица сухомећа не покривена изнесено је на јавном аукцију за измиру његових дугова — вријеме лцитирања до 25 тек. мј. ове год. ко највишу цијену и готов новац понуди томе ће се реченог дана поменуто имање уступити.
Број 138.
Цетиње, 1 марта 1888.
У ПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.
Имање Вида Васова Дубовичанина под границом т. ј. 1½ рало земље и једна кућица сухомећа не покривена изнесено је на јавном аукцију за измиру његових дугова — вријеме лцитирања до 25 тек. мј. ове год. ко највишу цијену и готов новац понуди томе ће се реченог дана поменуто имање уступити.
Број 138.
Цетиње, 1 марта 1888.
У ПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.
Имање Вида Васова Дубовичанина под границом т. ј. 1½ рало земље и једна кућица сухомећа не покривена изнесено је на јавном аукцију за измиру његових дугова — вријеме лцитирања до 25 тек. мј. ове год. ко највишу цијену и готов новац понуди томе ће се реченог дана поменуто имање уступити.
Број 138.
Цетиње, 1 марта 1888.
У ПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОГЛАСИ.
PARIS
Printemps
NOUVEAUTÉS
Demandez
Le MAGNIFIQUE ALBUM ILLUSTRÉ renfermant 554 gravures inédites de Robes, Confections, Articles pour toilettes de Dames et Enfants, Vêtements pour Hommes, etc., ainsi que la nomenclature de tous les tissus en Soieries, Lainages, Indiennes, Toiles, etc. etc., qui
Sont également envoyés franco les échantillons de tous les tissus composant les immenses assortiments du **PRINTemps**. (Bien spécifier les genres et prix.)
Tout achat à partir de 25 fr. est expédié franco de port jus-qu'à la frontière. A partir de 50 francs, toute commande pouvant être expédiée en un Colis Postal, est envoyée franco jusqu'à destination.
Vient de Paraître.
L'envoi en est fait GRATIS ET FRANCO contre demande affranchie, adressée à
MM. JULES JALUZOT & Cie
à Paris.

ПРАВЕ ТРИФЛЕ (црне трuffles) од ПЕРИГОРДА, свјеже, особите каквоће, по 20 франака кило (нето), опремиће се бесплатно до жељезничке станице најближе купцу. Консерве трифула перигорских, по 25 франака кило (нето), опремиће се бесплатно до жељезничке станице најближе купцу. Да бисмо себи уштедили претеретне трошкове врџана новаца, молимо своје муштерије, да пошљу цијену наручибе, кад нам буду позвали наредбу. Ваља врло читко написати своје име и адресу. — Траже се озбиљни преставници уз врло добру награду.
Pouzalgue, à Vitry près Paris.

ОБЈАВА.
Управа ове Вароши изпјела је још 9 маја прошле године на јавном аукцију кућу Марка Белова Боковјанина постојећу у овој Вароши а за измиру његових дугова — по пошто се до данас још нико неупријави да би исту жељно купити то се поново издаје аукцију до 30 марта т. год. а у исто вријеме совим се позивају сви повјеритељи Маркови да тог дана буду у канцеларији Управе ће ће им се дати повци или кућа. —
Бр. 137.
Цетиње, 29 марта 1888.

ОБЈАВА.
Имање Вида Васова Дубовичанина под границом т. ј. 1½ рало земље и једна кућица сухомећа не покривена изнесено је на јавном аукцију за измиру његових дугова — вријеме лцитирања до 25 тек. мј. ове год. ко највишу цијену и готов новац понуди томе ће се реченог дана поменуто имање уступити.
Број 138.
Цетиње, 1 марта 1888.
У ПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.
Имање Вида Васова Дубовичанина под границом т. ј. 1½ рало земље и једна кућица сухомећа не покривена изнесено је на јавном аукцију за измиру његових дугова — вријеме лцитирања до 25 тек. мј. ове год. ко највишу цијену и готов новац понуди томе ће се реченог дана поменуто имање уступити.
Број 138.
Цетиње, 1 марта 1888.
У ПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.